

מנחות נד

סימן טוב ומזל טוב יהיה לנו ולכל ישראל

1. תוספות מנחות דף נג/ב

ומפרש ר"ת דכשנילושה במי פירות בפני עצמן בלא תערובת מים אין מחמיצין אבל כי איכא מים בהדיהו מחמיצין...ומיהו יש לנטות ולהחמיר דלעולם אפילו בלא מים נהי דחמץ גמור לא הוי נוקשה מיהא הו

2. ספר יד בנימין

דף נ"ד בגמ' אפי' תימא רבנן נהי דחמץ גמור לא הוי נוקשה מיהא הוי יעו' בליקוטי הלכות שהביא (ז) שיטות נסוגיאל זו, דעת רש"י פסחים ל"ו. דהא דמי פירות אין מחמיצין חמץ גמור הוא דוקא בלא תערובת מים וכפשוטו הסוגיא אבל בתערובת מים הוי חמץ גמור וחייצין עליו כלת כדמוכת מרש"י פסחים ל"ה ד"ה ב"ן. (אבל דעת ר"ת דסוגיא דהכא מייירי בתערובת מים ואז משב"י ל"י כחמץ נוקשה אבל בלא מים אין מחמיצין כלל. (וע' לעיל נ"ג. תוד"ה אלא בסוה"ד סס).	ודעת הרמב"ם דנלא מים אין מחמיצין כלל וכדעת ר"ת אלא בתערובת מים פליג אר"ם דלר"ם לא הוי אלא חמץ נוקשה ואילו לדעת הר"ם הוי חמץ גמור וחייצין עליו כרת וכפ"י רש"י כן הויא נשס כמה מפרשים נדעת הרמב"ם, (והא דלמא ריש לקיש נפסחים ל"ה עיסק שנילושה ב"ן ושמן ודנש אין חייצין על חימוכה כרת מייירי בלא מים, והא דהזכיר כרת הוי לאו דוקא דה"ה דלאו ג"כ לית ב"י, ועי"ש עוד ב"ליקוטי הלכות" מש"כ נדעת הרמב"ם.
--	---

3. ספר חידושי בתרא

תתקלה נד. משום רבי חנינא בן גמליאל אמרי מחמיצין. יש דמקשים דהנה הרמב"ם ז"ל פ"ה דחמץ ומצה ה"ב פסק כר"ת ז"ל (עי' תוס' ד"ה אין מחמיצין) דמי פירות אין מחמיצין, והוסיף שם וז"ל דאם נתערב בהן מים כל שהוא הרי אלו מחמיצין ע"כ, ומשמע דהוי חמץ מן התורה, דלא כתב דהוי רק נוקשה, ולפי"ז צ"ל דהא דחולקים כאן ת"ק ורחב"ג היינו בנתערב עם מים, דבלי מים לא מחמיצין כלל, ונמצא דהר"ם פסק כרחב"ג, וצ"ב למה לא פסק כת"ק. ולכאורה י"ל דכיון ד"משום" רחב"ג "אמר", שמעינן דהרבים סברי כרחב"ג לכן פסק הרמב"ם כוותיה. ועי' סימן הבא.
--

4. שפת אמת על מנחות דף נד/א

בגמ' כמאן אזלא הא דתנן תפוח שרסקו ונתנו לתוך העיסה וחימצה אסורה. לכאורה יש לתמוה מה ענין איסור דתרומה לשם חימוץ אטו התם לא נאסר רק כשנעשה חמץ. והלא גם עיסה דאורז ודוחן ושאר מינים שאינם באין לידי חימוץ מ"מ חשיב מעמיד מה שנתקשה ונעשה השתנות בעיסה ע"י התפוח. וא"כ נהי דמי פירות לא חשוב חימוץ אבל מעמיד שפיר מקרי. וע"כ צ"ל דסברת הגמ' דכל שאינו מחמץ חשיב קיוהא בעלמא וה"ה באורז ודוחן שחימצה בתפוח מותרת. וצ"ע לדינא דאפשר לדחוק דהיא כוונת הגמ' בתירוץ דנוקשה מיהא הוי. פ"י דלאסור שפיר חשיב מעמיד רק שם חמץ ליכא עלה דנוקשה היא. והנה הרמב"ם לא הביא כלל דין דאין מחמיצין במי פירות ותפוחים. וצ"ל דסמך על מ"ש (פ"ה מה' חו"מ) דמי פירות ומי תפוחים אין מחמיצין:

5. תוספות מנחות דף נד/א

אין לך שקשה לקמיצה יותר ממנחת חוטא - קצת קשיא דלעיל בסוף פרק קמא (דף יא.) ה"ל למתניא גבי מחבת ומרחשת זו היא אחת מעבודות קשות שבמקדש:

6. תוספות יומא דף מט/ב

והאיכא קמיצה - ומה שמקשה ר"י דבפ' קמא דמנחות (דף יא.) אמרינן גבי מנחת מאפה ומחבת ומרחשת זו היא עבודה קשה שבקדש ובפרק כל המנחות באות מצה (שם דף נד.) אמרינן אין לך שקשה לקמיצה יותר ממנחת חוטא **נראה לי דהנך ג' דקא חשיב הכא עבודות קשות הם לכהן לעשות שיש בהן צער** מליקה למלוך בצפורנו לחתוך המפרקת וכן קמיצה דמנחת מאפה שיש לו צער לכהן למחוק בגודלו מלמעלה ובאצבע קטנה מלמטה ולהשות דבר קשה וכן בחפינה כדמפרש שנוטל הבזך בשיניו ועוד מפרש לקמן שהיה צריך ליוזר מאד שלא יכוה מחום הגחלים **אבל גבי מנחת חוטא לא קאמר אין לך עבודה קשה יותר ממנחת חוטא אלא קשה לקמיצה קאמר** לפי שאין מגובלת אין יכול להשוות בשעת קמיצה **אבל צער אין לו:**

7. הגרי"ז על מסכת מנחות דף נד ע/א

שם, בתוס' ד"ה אין לך שקשה לקמיצה יותר ממנחת חוטא, ק"ק דלעיל הו"ל למתניא גבי מחבת ומרחשת וכו', ונראה דהא דאמר הכא אין לך שקשה לקמיצה לאו במעשה הקמיצה קאמר אלא כ"א שלא יחסר ולא יותיר אבל התם איירי שמעשה הקמיצה קשה בהם ומשו"ה ל"ד אהדדי:

8. ספר יד בנימין

נקומנו אחתי קומץ הוא, ואמאי מיפסל למ"ד
לכמות שהיו משערי יעו"ש.

וזהו צמז"א לעוקנין סי' ג' ס"ק ו' כי
להעיר בזה דהלא לא נאמר דין קומץ לשם
מדה שנאמר דרזון המורה נכך וכך סולת
אלא עיקר רזון המורה שיקמוץ ואין נפקותא
כמה יכנס בקומץ ואם יארע גם שיכנס יותר

ולענד"ג בזה דנהי דאין כוונת המורה שיקמוץ
לשם מדה מ"מ כיון שהמורה נחנה
דין קמיא צע"י עכ"פ שהקומץ יוציא כשיעור
מה שיכול קומץ להוציא, ונהי דנשאר מנחות

9. ספר יד בנימין

שם בגמ' תן התם נטר העגל שנחפס כו'
רב ור"ם ור"י אמרי משערין
"כמות" שהן (פי' כמו שהן עכשיו) שמואל
ור"ש ברבי ור"ל אמרי משערין "לכמות"
שהן (פי' לכמות שהיו), אמר רבה כל היכא
דמעיקרא הוה צ"י כו' וכל היכא דמעיקרא
לא הוה צ"י והשתא הוה צ"י, מדרבנן וכו'. הנה
עיקר קושיות הגמ' ה"י מבשר זקנה שנחמעט
דטור מלאך ולהוציא אלמא כמו שהן עכשיו
משערי וא"כ ה"י סגי לשנוי דכל היכא
דמעיקרא הוה צ"י והשתא לית צ"י הא לית
צ"י אבל מנ"ל דהיכי דלא הוה צ"י שיעור
מעיקרא והשתא לית צ"י דלכו"ע מדרבנן
דלמא צה"ג נמי פליגי כמו דה"י ס"ד

מעיקרא, ונשתמ"ק בשם תו"ם ראיתי צאמת
שמפרש כוונת הגמ' דרק לריש לקיש דט"ל
לכמות שהיו משערי הוא דקאמר דהוה מדרבנן
אבל למ"ד כמו שהן עכשיו ה"י צאמת מן
המורה אבל פשטות לשון הסוגיא לכאן לא
תשמע קו.

10. ספר איזהו מקומן

בגדר דיחוי זה:
א] כתב הקר"א דאף דנקטה הגמ' לשון
'דיחוי באיסורין' מ"מ אין זה שייך לענין
דיחוי באיסורין דעלמא כמו דיחוי דקדשים
דיחוי דמצוות, אלא פליגי בסברא בעלמא
לענין טומאה אם חפצא שנחמעט יכול לחזור
לשיעורו הראשון. ובוה הוא מישב קושית
מהר"י קורקוס (פ"ד מלכות העומאס) סתירה
ממלאכת הוצאה דשבת דאם נתמעט בין
עקירה להנחה מיבעיא לן אם חשיב שיעור
להוצאה וסלקא בתיקו.
אכן בדברי שאר המפרשים אין משמע כן:
דהם הקשו לעיל כא. סתירה בדברי ר' יוחנן,

ובמקדש דוד (ג. נ. ד"ה אמרינן צמנחות) גם
נקט דסברת דיחוי דהכא הוא סברא כללית,
ועי"ש שחקר אם הניח כזית אימורין בחמה
וצמק וחזר ותפת האם הוה דיחוי למ"ד (ט):
אין הקטרה פחות מכזית, דאפשר דיחוי
בקרבות הוא רק אם נולד בהן פסול, וכן
חקר בקומץ שהניחו בחמה וצמק וחזר ותפת
האם נפסל מטעם דיחוי דקומץ שחסר או

ב] יש לעיין מה שייך הכא דיחוי [למפרשים
שהוא נידון בדין דיחוי ככל האיסורין].
הרי הדין כזית הוא הלכה במעשה האכילה
דצריך שתהא בכזית, והרי אכל כזית ומה
שייך בזה דיחוי, ומשמע מכאן דשיעור כזית
אינו רק שיעור במעשה האכילה אלא בחפצא
של מאכלות אסורות שאינו נחשב איסור
גמור רק בכזית ולכן שייך לרון בדין דיחוי
בעיקר האיסור דאם צמק נדחה - ע"י מנח"א
(עמ' תמ"ו), והביא שכ"כ בחי' ר' שמואל
פסחים דף מ"ד (א"ת קנ"ג).

11. תוספות מנחות דף נד/ב
ניטלת באומד - מצוה לעשות מאומד